

Sygn. akt II CZ 113/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Marta Romańska

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. R.

przeciwko małoletniemu Ł. R.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym ,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 kwietnia 2014 r.,

na skutek zażalenia powódki

na wyrok Sądu Okręgowego w S.

z dnia 13 września 2013 r.,

oddala zażalenie i pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 13 września 2013 r., uchylił wyrok Sądu z dnia 8 października 2012 r., zniósł czynności dokonane na rozprawie w dniu 8 października 2012 r. i przekazał sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania. Jako podstawę swojego rozstrzygnięcia wskazał art. 386 § 2 k.p.c. W uzasadnieniu wskazał, że analiza prawidłowości doręczeń przedstawicielom ustawowym małoletniego pozwanego na rozprawę w dniu 8 października 2012 r. była nieprawidłowa. Zdaniem Sądu drugiej instancji, ojciec małoletniego w piśmie z dnia 15 czerwca 2012 r. poinformował sąd o zmianie adresu do doręczeń, wskazując nowy adres. Wprawdzie przewodniczący wydał zarządzenie, aby doręczyć powiadomienie na obydwa adresy, ale wobec nieprawidłowego wykonania tego zarządzenia wezwanie doręczono tylko na adres pierwotny. Jeśli zaś chodzi o doręczenie dokonane matce powoda, to Sąd drugiej instancji zauważył, że w piśmie z dnia 12 lipca 2012 r. powiadomiła ona, że w dniach od 15 lipca 2012 do 29 sierpnia 2012 r. będzie przebywała na Dolnym Śląsku i nie będzie w stanie odbierać korespondencji kierowanej na adres małoletniego. Sąd odwoławczy zakwestionował argumentację Sądu pierwszej instancji przyjmującą, że przedstawicielka ustawowa małoletniego w niewłaściwy sposób powiadomiła o zmianie miejsca zamieszkania. W uzasadnieniu wyroku podzielił stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 1999 r. (II CKN 431/99, niepubl.), że przejściowa nieobecność strony w miejscu zamieszkania wywołana obowiązkami zawodowymi lub uprawnieniami urlopowymi nie jest zmianą miejsca zamieszkania - w rozumieniu art. 136 § 1 k.p.c. W ocenie Sądu drugiej instancji nie doszło do zmiany miejsca zamieszkania matki małoletniego powoda, której wyjazd miał charakter czasowy, a skoro Sąd pierwszej instancji miał wiedzę na temat tylko czasowego wyjazdu przedstawicielki małoletniego, nic nie stało na przeszkodzie, aby zawiadomienie o terminie rozprawy zostało ponowione.

Powódka wniosła zażalenie na wyrok Sądu Okręgowego zarzucając, że brak było podstaw do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Przepis ten został wprowadzony ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381) i ma zastosowanie do zaskarżania orzeczeń wydanych po dniu 3 maja 2012 r. (art. 9 ust. 6 powołanej ustawy).

W postępowaniu zażaleniowym prowadzonym na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Sąd Najwyższy kontroluje jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo zakwalifikował określoną sytuację procesową jako odpowiadającą przyjętej podstawie orzeczenia kasatoryjnego i w zależności od wyniku tej kontroli albo oddała zażalenie, albo uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Ocena, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw jest dokonywana na podstawie konkretnych okoliczności sprawy. O nieważności postępowania z omawianej przyczyny można mówić tylko wówczas, gdy strona została pozbawiona uprawnień procesowych wskutek wadliwego postępowania sądu, a nie wtedy, gdy strona na skutek własnego działania z uprawnień tych nie skorzystała. Określone środki procesowe, także te, które mają na celu zagwarantowanie stronom ich praw, strona powinna wykorzystywać w sposób właściwy i służący rzeczywiście realizacji tych praw (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2000 r. oraz postanowienie z dnia 10 września 1998 r., III CZ 114/98, OSNC 1999, nr 2, poz. 42).

Skuteczność doręczeń dokonanych przedstawicielom ustawowym małoletniego pozwanego, podlega ocenie między innymi na podstawie art. 136 § 1 k.p.c., który służy zapewnieniu prawidłowego przebiegu postępowania, jego sprawności i zachowania praw stron postępowania. W interesie stron postępowania jest powiadomienie sądu o każdorazowej zmianie swego miejsca zamieszkania, a właściwie adresu, pod którym przebywają i mogą odbierać korespondencję w sposób niezakłócony (por. postanowienie SN z dnia 10 listopada 2010 r. II CZ 116/10, niepubl.).

Należy jednak zgodzić z Sądem drugiej instancji, że powiadomienie przez przedstawiciela ustawowego małoletniego pozwanego o nieobecności w okresie wakacyjnym nie stanowiło zmiany miejsca zamieszkania. Wskazuje na to krótkotrwała, wywołana wakacyjnym wypoczynkiem zmiana miejsca pobytu, która - co zostało także podniesione w piśmie wnioskującym o nedoręczanie pism sądowych - mogłaby stanowić dla strony znaczne utrudnienie nie tylko odnośnie do odbioru pism ale także stawiania się na posiedzenia sądowe. Jeżeli zatem przedstawicielka ustawowa małoletniego pozwanego powiadomiła sąd, że nie będzie jej w okresie od 15 lipca 2012 r. do 29 sierpnia 2012 r. i zwróciła się o nedoręczanie jej przesyłek sądowych w tym okresie, okoliczności te powinien uwzględnić Sąd wyznaczając termin rozprawy dopiero na dzień 8 października 2012 r. Zawiadomienie o wyznaczeniu rozprawy powinno być wysłane poza okresem nieobecności przedstawicielki ustawowej pozwanego w swoim dotychczasowym miejscu zamieszkania.

Może natomiast budzić wątpliwości ocena tego Sądu dotycząca pisma przedstawiciela ustawowego małoletniego pozwanego W. R. z dnia 15 czerwca 2012 r. (k. 195), którego treść została potraktowana jako zmiana adresu dla doręczeń. W nagłówku pisma wpisany jest dotychczasowy adres dla doręczeń w S. Wprawdzie w dalszej części tego pisma, w wykonaniu obowiązku wskazania adresu zamieszkania świadka W. R., wpisany został inny adres ale sam autor tego pisma nie nadał temu wskazaniu żadnego znaczenia.

Okoliczności te nie mają jednak istotnego znaczenia wobec zawartego w tym samym piśmie procesowym wniosku W. R. aby korespondencję doręczać matce małoletniego pozwanego, gdyż to ona jest opiekunem i przedstawicielem małoletniego pozwanego i zajmuje się jego sprawami również w innych postępowaniach cywilnych. Wprawdzie zgodnie z art. 97 k.r. i op., kiedy władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom, każde z nich jest uprawnione do jej wykonywania, to jednak jeśli w tym zakresie, rodzice małoletniego dziecka doszli do porozumienia i wskazali, który z nich będzie w postępowaniu sądowym występował w imieniu dziecka, Sąd - poza kwestią konieczności wspólnego rozstrzygnięcia o istotnych sprawach dziecka - powinien to porozumienie respektować i doprowadzić do skutecznego doręczenia wskazanemu przedstawicielowi

ustawowemu małoletniego dziecka zawiadomienia o wyznaczonym terminie rozprawy, co we właściwy sposób zabezpieczy interesy dziecka..

Z tych wszystkich względów, ponieważ Sąd drugiej instancji trafnie uznał, że doszło nieważność postępowania w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji (art. 379 pkt 5 k.p.c.), Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie skierowane do wyroku kasacyjnego, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie zgodnie z art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.